

Kultūras ministrija

Informācija par kultūras iestāžu un kultūras pakalpojumu pieejamību

Elīza Spurdziņa, Kultūras ministrija

19.10.2022., Rīga

Kultūras ministrija

Darba grupa kultūras iestāžu un kultūras pakalpojumu pieklūstamības veicināšanai

NVO un nozaru ekspertu iesaiste

Darba mērķim atbilstošāko jēdzienu definējums -
"pieklūstamība" vai "pieejamība"?

Aspekti, kuros nepieciešami uzlabojumi iekļaujošas kultūras veidošanai:

- **Vides pieejamības veicināšana**
- **Kultūras satura un informācijas pieejamības veicināšana**
- **Kultūras nozarē strādājošo izpratnes veicināšana**
- Cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem līdzdalības kultūrā veicināšana

Kultūras ministrija

Kultūrpolitikas plānošana

Viena no galvenajām kultūrpolitikas plānošanas prioritātēm:
Sabiedrībai pieejama kultūras piedāvājuma veidošana

"Kultūrpolitikas pamatnostādņu īstenošanas plāns 2022.-2024.gadam"
projektā izvirzīts uzdevums:
Nodrošināt kultūras pieejamību cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem

Darbības rādītājs:
pielāgotās infrastruktūras proporcijas pieaugums
(bāze: 2020.g.)

49%	67%	67%
publiskajās bibliotēkās	muzejos	kultūras centros

Kultūras ministrija

Situācija vides pieejamības jautājumos

Kultūras ministrija

Muzeji

Avots: Jāņa Akuratera muzejs

- Atbilstoši Muzeju likumā minētajam, **akreditētiem muzejiem ir jānodrošina ekspozīciju un izstāžu pieejamība sabiedrībai**
- **Daļēju muzeju pieejamības izvērtējumu** var veikt akreditācijas komisija
- **Aktuāls pieejamības projektu finansējums**

Kultūras ministrija

Bibliotēkas

Bibliotēku likums:

- Akreditētām bibliotēkām **jāveido atbilstošs aprīkojums personām ar kustību un redzes traucējumiem** (15.panta 2.daļa);
- valsts un pašvaldību bibliotēku **lietotājiem ar funkcionāliem traucējumiem ir tiesības saņemt pakalpojumus savā dzīvesvietā** (23.panta 2.daļa)

Kultūras ministrija

Kultūras pieminekļi

Eiropas Padomes Vispārējā konvencija par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai (12.panta b punkts):

- Paredz īstenot pasākumus, lai uzlabotu pieejamību, it īpaši **nodrošinot piekļuvi kultūras mantojumam** jauniešiem un **personām ar funkcionāliem traucējumiem**

Būvniecības likums (9.¹ panta 6.daļa):

- **Atjaunojot vai restaurējot būvi, ir iespējamās atkāpes no būvnormatīvu tehniskajām prasībām**, ja nolietojušos būves elementus plānots nomainīt pret līdzvērtīgiem būvizstrādājumiem
- Lai arī pastāv viedoklis, ka pieejamības prasības kultūrvēsturiskā vidē netiek ieviestas, negodprātīgi izmantojot šo regulējumu, **nav veikta izpēte, kas to apliecinātu**

Kultūras ministrija

Arhitektūra un dizains

Latvijas Arhitektūras gada balvas 2022
uzvarētājs **Atbalsta centrs "Pērle"**

"Jaunā Eiropas Bauhaus"
kontaktpunkts Latvijā

Vides dizaina kategorija
Latvijas Dizaina gada balvā 2023

Akcentēta pieejamas vides veidošana
Dizaina un Arhitektūras jomas stratēģijās

Foto: Pēteris Vīksna

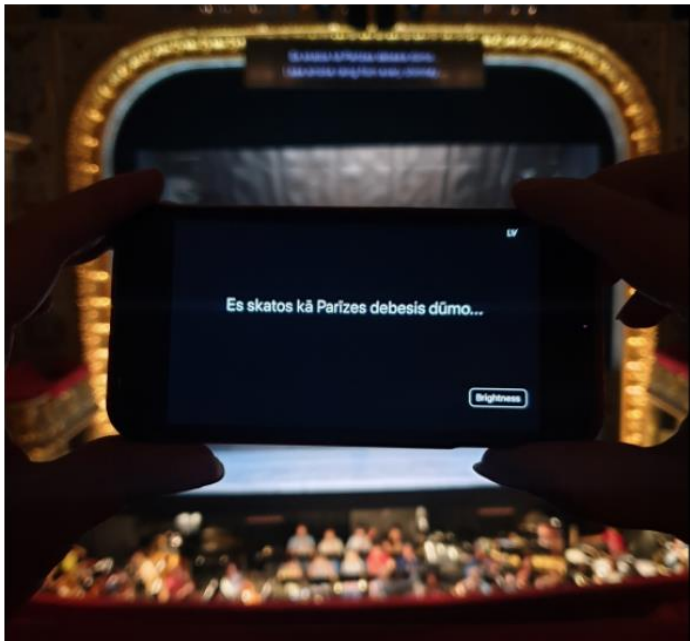
Kultūras ministrija

Situācija kultūras satura pieejamības jautājumos

Kultūras ministrija

Teātri

Izrāžu titrēšana teātri lietota reti,
pamatā gadījumos, ja izrādē tiek
izmantota svešvaloda

Teātra nozare sniegusi skaidrojumu, ka
titrēšana izrādēs netiek izmantota,
jo titru novietojums novērš
uzmanību no skatuves darbības

Avots: Latvijas Nacionālā opera un balets

Kultūras ministrija

Muzeji

Avots: Raiņa un Aspazijas vasarnīca

Līdz 2009.gadam viens no VKKF virzieniem muzeju atbalsta mērķprogrammās bija pieejamības nodrošināšana, kas **veicināja pozitīvas izmaiņas muzeju speciālistu attieksmē**

Valsts muzejos ir nodrošinātas atlaides bērniem un pieaugušajiem ar invaliditāti un pavadonim

Muzeju vides un satura pieejamības labās prakses piemēru saraksts "Ilgspējīgas attīstības mērķi Latvijas muzejos"

Muzejos svarīgi veikt uzlabojumus arī informācijas pieejamībā, **ja neizdodas iegūt pilnu finansējumu projektu īstenošanai, tad šī daļa parasti netiek pilnvērtīgi īstenota**

Kultūras ministrija

Valsts kultūrkapitāla fonds

2021.gadā mērķprogrammas "Kultūrelpa" ietvaros atbalstīts 51 projekts,

kas paredz kultūras pasākumu/produktu pielāgošanu
cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem

VKKF projektu iesniedzējiem projektu pieteikumu
veidlapā iestrādāta atzīme par
mērķauditorijas grupu "Cilvēki ar īpašām
vajadzībām"

Turpinās darbs pie informatīvo materiālu
izstrādes, kas **stiprinātu projektu
pieteicēju zināšanas pieejamības
jautājumos**

kultūr\elpa

Kultūras ministrija

Situācija kultūras nozarē strādājošo izpratnes veicināšanas jautājumos

Kultūras ministrija

Pieejamības tēmas iekļaušana augstskolu studiju programmās

Universālais dizains ir iekļauts Latvijas Mākslas akadēmijas studiju programmās

Tēmu par invaliditāti, vides un informācijas pieejamību plānots iekļaut studiju kursā "Civilā un vides aizsardzība" Latvijas Kultūras koledžā

Veicams būtisks darbs kultūras nozarē strādājošo izpratnes veicināšanā

Kultūras ministrija

Ieinteresēto NVO identificētās problēmas kultūras jomā

Nepieciešamas **specializētas vietas cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem** teātros un koncertzālēs

Cilvēkiem ratiņkrēslā **nav iespējams nokļūt uz skatuves**

Nepieciešamas **speciālās auto stāvvietas** pie kultūras iestādēm

Kultūras iestāžu **evakuācijas plānu pārskatīšana**

Mežaparka lielās estrādes pieejamība dalībniekiem ar funkcionāliem traucējumiem

Nepieciešama **sadaļa vieglajā valodā kultūras iestāžu mājaslapās**, kur atrodama arī informācija par pieejamību

Kultūras ministrija

Priekšlikumi kultūras pieejamības uzlabošanas pasākumiem

Kultūras ministrija

Īstermiņā īstenojamie pasākumi (līdz 2023.gada beigām)

1. No 2023.g. **Latvijas Arhitektūras gada balvā** vienu no kritērijiem ieviest **universālā dizaina un pieejamības principu ievērošanu**

2. Valsts informācijas sistēmas "Latvijas digitālā kultūras karte" rādītāju uzskaites veidlapās **pārskatīt pieejamības rādītāju mērāmo lielumu formulējumus**

3. Pārskatīt MK 30.05.2017. noteikumus Nr. 291 "Noteikumi par oficiālās statistikas apkopošanu kultūras jomā", izvērtējot iespēju **iekļaut jaunus rādītājus, kas palīdzētu mērīt kultūras nozares pieejamību**

Kultūras ministrija

Ilgtermiņā īstenojamie pasākumi (no 2024.gada)

- 1. Īstenot pētījumu** par dažādu cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem mērķgrupu vajadzībām un kultūras pieejamības šķēršļiem
- 2. KM padotībā esošo iestāžu** vides pieejamības, kultūras satura un informācijas pieejamības **audita veikšana** (uzsākot 2023. gadā)
- 3. Izstrādāt pieejamas kultūras vides un kultūras satura rokasgrāmatu** kultūras iestāžu vadītājiem, darbiniekiem un kultūras norišu organizatoriem
- 4. Auditā identificēto pieejamības uzlabojumu prasību ieviešanas pasākumu īstenošana**
- 5. Informatīvu un izglītojošu pasākumu organizēšana kultūras nozarē strādājošajiem**, lai veicinātu izpratni par kultūras pieejamību

Kultūras ministrija

Paldies!

Elīza Spurdziņa, tālr. 67330351
e-pasts: Eliza.Spurdzina@km.gov.lv

19.10.2022., Rīga